

HUMANITIES INSTITUTE

Çağrı İnceoğlu, Ph.D.

KURBAĞALAR 1985

Şerif Gören

Genel Bakış

Bir Rumeli köyünde geçen filmdeki olaylar, Elmas'ın kocası Halil'in bataklıkta kurbağa avına çıkmış olduğu bir gece sırtından bıçaklanarak öldürülmesi ile başlar. Tek oğluyla yalnız başına kalan Elmas bir yandan eşini kaybetmenin acısını atlatmaya çalışırken bir yandan da tek başına bir yaşam mücadelesi verir.

Anadolu köylerindeki muhafazakarlığı, bastırılmış cinselliği, diğer yandan da kadını ve özellikle yalnız kadını metalaştıran, aşağılayan geleneksel düzeni tasvir etmektedir. Filmde aşkı ve cinselliği yaşaması kısıtlanan kadın diğer yandan başkalarının cinsel arzu nesnesi haline gelmektedir.

Türk Sineması'nın en bilinen kadın yıldızlarından biri ve 1960'lı yıllardan itibaren sayısız filmde yer almış olan Hülya Koçyiğit başrolde. Kurbağalar, 1970'li yıllardan beri yönetmen olarak sinemada yer alan Gören'in olgunluk dönemi yapıtları arasındadır.

Kişiler

Elmas	Kocası ölünce küçük yaştaki oğluyla tek başına kalan köylü kadın
Ali	Cinayetten yedi yıl yattığı hapisten çıkarak köye dönen adam. Elmas'ın eski sevgilisi.
Hüseyin	Askerliğini tamamlayıp köye geri gelen komşu.
Hasan (Çocuk)	Elmas'ın okul çağındaki oğlu.
Hasan (Adam)	Elmas'ın ona sarkıntılık eden komşusu
Havva	Hasan'ın karısı

Öykü

Bir Rumeli köyünde yaşayan Elmas'ın kocası Halil kurbağa avı dönüşü sırtından bıçaklanmış olarak köy meydanında bulunur. Elmas, tarlaları komşu olan ve aralarında husumet olan komşusunu suçlar. Köye gelen jandarma aramaları sunucu ne bir şüpheli ne de suç aleti bulabilir. Balkanlı lakaplı Ali komşusu Nedim'in oğlunu öldürmek suçundan yattığı hapisten yeni çıkmıştır. Annesi, arkadaşları ve köylüler ile hasret giderir. Elmas, kocasının ölümünün acısı ile evinine kapanmış ve sahibi olduğu çeltik tarlasını ihmal etmiştir. Köy çeşmesinden su almaya gelen kızlar orada saksılarda acı biber yetiştirirler. Oraya gelen köyün delikanlıları ile karşılıklı flört ederler. Elmas, tek başına çeltik tarlasını işlemeye çalışır. Köyde başta kadınlar olmak üzere herkes Elmas hakkında dedikodu üretmeye başlar. Erkekler her fırsatta Elmas ile yakınlaşmaya çalışarak onu sürekli taciz ederler. Elmas, tüm taciz ve dedikodulara karşın kendini korumaya ve yaşamına devam etmeye çalışır. Komşulardan birinin genç oğlu Hüseyin askerden dönmüştür. Ali ile Elmas ise geçmişte birbirlerini sevmişlerdir. Bir yandan Ali, diğer yandan da Hüseyin, Elmas hakkında romantik duygular beslemeye başlarlar. Çeltik tarlasından tek başına geçimini sağlayamayan Elmas geceleri erkekler gibi kurbağa toplamaya çıkar. Elmas'ı takıntılı bir biçimde düşünen Hüseyin, gece karanlığında Elmas'a saldırır. Elmas güçlkle kurtulur. Tüm bunlar köydeki dedikoduların dozunu daha da artırır. Elmas ve Ali zamanla yeniden yakınlaşmaya başlamışlardır. Annesinin tüm itirazlarına rağmen Ali, Elmas ile evlenmeyi kafasına koyar. Elmas' a duygularını açtığı bir gün beraber olurlar. Ancak, Elmas'ın hala ölen kocası Halil'in yasını tuttuğunu kavrayan Ali, utanç içinde orayı terk eder.

Sahneler

Elmas'ın esi Halil öldürülür. Sirtında çuvalarla ve elinde bir fenerle üstü başı yırtılmış, hasta ya da yaralı olduğu belli bir adam köyde güçlükle yürürken yere yıkılır. Onunla birlikte yere düşen çuvaldan çıkan kurbağalar etrafa kaçıtır. Yaşlı bir adam koşarak adamın başına gelir, etraftan yardım ister. Bir kadın telaşla Elmas'ın evine koşarak Halil'in öldüğü haberini getirir. Elmas ağlayarak dışarı Halil'in yanına koşar. Halil'e sarılan Elmas onun bıçaklanış olduğunu fark eder. Haykırarak bir komşusunun evine saldırır. Halil'in ölümünden onları sorumlu tutmaktadır. Köye gelen jandarma katili ve cinayet aletini arar, bulamaz. Halil'in cesedini bulaşıcı hastalık ihtimaline karşı gece boyunca düştüğü yerde bırakırlar. Elmas, kocasının cesedi başında ağlar.

Halil...

Koyde Elmas hakkında dedikodular yapiliyor. Hem kadınlar kendi aralarında, hem de erkekler kahvelerde Elmas hakkında bir suru dedikodu yaparlar.

Once a woman gets a taste of it, she won't want to stop.

Elmas'ın mücadelesi Elmas ineklerinden sağdığı sütü sütçü kadına götürür. Elmas tarlasına geldiğinde çeltik tarlasını kupkuru bulur. Komşusu, suyun yönünü değiştirmiş, Elmas'ın tarlasına gelen suyu kesmiştir. Elmas, öfkelenir, elindeki çapasıyla adamın üzerine yürür. Köylüler ve Hüseyin onu durdurur. Elmas tarlasında suya batmış var gücü ile çalışırken izlendiğini fark eder. Durup etrafına baktığında yalnızca bir kişi değil tüm erkeklerin kendisini seyrettiğini görür. Utanır, öfkelenir, orayı terk eder. Gece erkeklerin kurbağa avına çıktıklarını görür. Oğlunu yanına alarak bataklığa ava gider. Elmas, bataklıkta zorlanarak kurbağa yakalar. Elmas, sabah olduğunda yakaladığı kurbağaları tüccara götürür. Adam şaşırır. Elmas aldırmaz, parasını aldığı anda sevinir. Erkekler, onu korkutarak eğlenirler. Elmas, karanlıkta tanıyamadığı biri tarafından saldırıya uğrar; güçlükle kurtulur. Jandarmaya şikâyet eder. Ancak, saldırgan bulunamaz.

Hüseyin'in saplantısı Askerden dönen Hüseyin akşam yemekte ailesine askerlik anılarını anlatır. Birlikte gülüp eğlenirler. Hüseyin sahilde arkadaşları ile içip sohbet eder. Arkadaşları kavga anında Elmas'ı durdurmak için onu kucaklaması üzerine cinsel imalarda bulunurlar. Hüseyin, Elmas'a saygı duyduğunu belirtir ama ondan hoşlandığını da inkâr etmez. Hüseyin gece sarhoş bir şekilde Elmas'ın kapısına dayanır. Âşık olduğunu ve evlenmek istediğini haykırır. Babası, Hüseyin'i döverek oradan uzaklaştırır.

Elmas'ın eski askı Ali hapisten cikip koyle gelir. Annesi Ali'yi Elmas'tan uzak durması ve onu aklından çıkarması konusunda uyarır. Dul ve çocuklu bir kadından gelin istemediğini, Elmas'a güvenmediğini söyler. Elmas, oğluyla beraber kasabaya alışverişe gider. Orada Ali ile karşılaşılır. Ali onlara dondurma ismarlar. Beraber köye dönerler. Köylüler dedikoduya devam eder. Bayram günü namazdan sonra köylüler kendi aralarında bayramlaşırlar. Ali, kestiği kurbanın etini Elmas'a götürür. Ali, Elmas'a öteden beri âşık olduğunu itiraf eder. Ali, annesine Elmas'ı istemesini söyler. Annesi öfkelenir; bağırarak buna karşı çıkar. Ali ise kararlıdır. Elmas'ın evine gider, onu sevdiğini söyler; beraber olurlar. Ali, orada Halil'in askerden gönderdiği kartı görür ve sevgi dolu notunu okur. Elmas ve Ali utanç duyarlar. Ali evden ayrılır.

Temalar

Dedikodu Dedikodu, filmdeki köyün ve köylünün günlük yaşamının önemli bir parçasıdır. Köylüler çoğu kez dedikodu yoluyla birbirleriyle iletişim kurarlar. Elmas kocasını kaybedince kısa süre içinde cinsellik etrafında dönen dedikoduların nesnesi haline gelir. Hem kadınlar hem de erkekler onun hakkında dedikodu üretirler. Çünkü Elmas, dul bir kadın olarak köyde yaşamına devam etmeye çalışırken kadınlar tarafından erkeklerine yönelik bir tehdit; erkekler arasında ise bir arzu nesnesi, elde etmek istedikleri bir cinsel çeşitlilik, erotik fantezilerinin baş oyuncusu haline gelir. Aslında Elmas'ın, ne davranışları, ne sözleri ne de görüntüsü hiç bir cinsel mesaj taşımamakta, hatta özellikle bundan kaçındığı görülmektedir. Buna karşın, köylüler kendi cinsel fantezilerini Elmas'a yansıtırlar.

Taciz Erkekler, yalnız başına bir kadın olduğu için fütursuzca Elmas'ı taciz ederler. Köyden çeşitli erkekler, önce yardım teklifi bahanesiyle Elmas'a yaklaşmaya ve onu rahatsız etmeye başlarlar. Elmas, bu yardım tekliflerini kesin bir tavırla geri çevirir. Komşularından Havva'nın kocası Hasan başta olmak üzere pek çok erkeğin gözü Elmas'ın üzerindedir. Elmas'ı elde etmenin yolunu ararlarken, kendi amaçlarını gizlemek için Elmas'ın Ali ile beraber olduğu dedikodusunu yayarlar.

Hüseyin, arzuladığı Elmas'ı gece evindeyken dışarıdan bağırarak taciz eder. Para kazanmak zorunda olan Elmas, geceleri Kurbağa avına çıktığında, Hüseyin karanlıktan istifade ederek ona saldırır. Elmas güçlükle kendini kurtarır.

Endişe ve korku Oğluyla köyde tek başına kalan Elmas, endişe ve korku içindedir. Elmas'ın endişeleri çok çeşitlidir. Birincisi, açlık tehdididir. Geçimini nasıl sağlayacağını, ekonomik olarak tek başına nasıl ayakta duracağını bilemez. Elmas, ayakta kalmak için büyük bir mücadeleye girişir. Çeltik tarlasını tek başına eker, suyunu keserek ekinlerinin telef olmasına neden olan komşusu ile çatışır. Diğer yandan, köylünün ve özellikle erkeklerin bitmeyen tacizlerinden bunalan ve korkan Elmas, köyde yaşamını sürdürmeye devam edip edemeyeceği konusunda da endişelidir. Köylüler onu rahat bırakmamakta, ancak köyü bırakıp gidebileceği başka bir yer de bilmemektedir. Ayrıca, eski sevdiği Ali'ye karşı yeniden yakınlık hissetmekte, ancak onunla yeni bir ilişkiye de cesaret edememekte, çevrenin tepkisinden korkmakta, duygularını ve arzularını bastırmaktadır.

Öte yandan hapisten çıkarak köye geri dönen Ali de endişelidir. Öldürdüğü adamın babası ve erkek kardeşlerinin kendisinden intikam alabileceklerinden endişe etmekte, öldürülme korkusu ile kendini kollamaya çalışmaktadır. Köy meydanındaki kahvehaneciye geldiğinde daima sırtını duvara vererek oturur.

Ali, ayrıca, yeni bir yaşamı nasıl kuracağı, nereden başlayacağı konusunda da endişelidir. Bu endişelerini sık sık annesine anlatır. Ali, gönlü Elmas'ta olmasına karşın, annesinin ve çevresinin çocuklu, dul bir kadınla evlenmesine göstereceği tepkiden de çekinmekte, bunu açıkça dile getirememektedir.

Elmas ile aralarında yaş farkı olan Hüseyin de cinsel olarak arzuladığı Elmas'a yaklaşımdan korkmaktadır. Arkadaşlarının bu konudaki imalarını inkâr eden Hüseyin, korkak davranmaktadır. Toplum baskısı, üç ana karakterin de korkularını körüklemekte ve davranışlarını şekillendirmektedir.

Köylü kadınlar da Elmas'ın kocalarını baştan çıkarıp ellerinden alacağı endişesini taşımakta ve aralarındaki konuşmalarında bunu dile getirmekte, Elmas'ın bir an önce evlendirilerek bir tehdit olmaktan çıkarılması gerektiğini söylerler.

Röntgencilik Kocasını kaybeden Elmas, köyün erkekleri tarafından göz hapsine alınmıştır. Her türlü kamusal alanda çevredeki erkekler tarafından gözetlenir. Özellikle diğer çiftçilerle birlikte tarlada çalışırken çeltik tarlasındaki su nedeniyle ıslanan ve üzerine yapışan giysileri nedeniyle erkeklerin dikkatini çeker. Elmas tarlada etrafı ile ilgilenmeden canla başla çalışır. Bazen gizli gizli, bazen açıkça üzerine dikilmiş gözleri çoğu zaman fark etmez bile.

Fark ettiğinde de bundan büyük bir rahatsızlık duyar. Aslında Elmas ne yapsa yapsın davranışları ve hiçbir şey yapmadığında bile görünüşü erkekler ve kadınlar tarafından erotize edilerek onun cinselliği bir tartışma konusu haline alır. Hüseyin de Elmas'ı sahile gittiğinde takip eder ve denize girerken otların ardından gizlice gözetler.

Erotizm Çıplaklığa dayanmamakla birlikte daha çok söze, imalara ve davranışlara yansıyan bir erotizmle yüklü bir filmdir Kurbağalar. Gerek kadınlar gerekse de erkeklerin aralarındaki konuşmalarda cinsellik önemli bir yer tutar. Bu diyalogların aracı haline getirdikleri kişi Elmas'tır. Elmas'ın görünürde olmayan ancak köylülerin tasavvurundaki cinselliği etrafından bunu yürütürler.

Genç kızlar ve erkekler köy çeşmesi etrafında oturmuş karşılıklı flört ederlerken erkeklerin kadınlara söyledikleri "biberini yerim senin" sözü başlangıçta ne olduğu açıklanmadığından doğrudan müstehcen çağrışımlar yapar. Daha sonra her ne kadar bunun anlamı açığa kavuşsa da bu söz gençlerin arasında diyaloglarda erotik imalara ve şakalara neden olan bir hava içerisinde ilerler.

Havva cinsel arzuları güçlü bir kadındır. Elmas'a özgür bir cinsel hayat yaşaması için birtakım önerilerde bulunur. Havva, önce Ali'ye yönelir ve her fırsatta onunla yalnız kalmanın, sevişmenin yollarını arar. Ali'yi baştan çıkaramayacağını anladığında ise öfkelenir ve Hüseyin'e yönelir.

Çevresinin tavrını çok iyi tanıyan Elmas'ın da cinsel arzularını bastırıldığı anlaşılmaktadır. Kurbağalar satınca iyi bir para kazanan Elmas sahile giderek denize girer. Sahile uzanarak kumları kucaklar. Bu görüntü onu gizlice seyreden Hüseyin açısından son derece erotiktir.

Karakter Analizi

Elmas Filmin ana karakteri olan Elmas, kocasını kaybedince küçük oğluyla yalnız başına kalır ve köyde bir yaşam mücadelesine girişir. Çalışkan ve azimli bir kadın olan Elmas, bütün çabalarına karşın köylülerin dedikodu ve tacizlerinin hedefi olur.

Acı çeken Kocasını bir cinayete kurban giden Elmas, eşini kaybetmenin acısını çekmektedir. Elmas'ı mutlu ve gülerken çok nadir görürüz. Elmas, anlatı boyunca sürekli endişeli ve üzgün bir haldedir. Yüzündeki acı dolu ifade finale kadar onunla birlikte dir.

Mağdur ve ezilen Elmas anlatıda çeşitli boyutları ile mağdur durumdadır. Birincisi kocası sırtından bıçaklanmıştır ancak katilin kim olduğu bilinmez ve kolluk kuvvetleri de bu cinayeti çözmek için herhangi bir girişimde bulunmaz. İkincisi, Tarlasına gelen su, komşu tarlanın sahibi tarafından kesilir ve onca emek verdiği tarlasındaki ekinleri telef olur. Üçüncüsü, Elmas köyün erkekleri tarafından rahatsız edilir ve cinsel saldırıya uğrar. Dördüncüsü, köydeki hem erkeklerin hem de kadınların bitmek bilmeyen dedikoduları ile saygınlığı zedelenir ve evlenmeye ya da köyü terk etmeye zorlanır.

Gururlu Köyün erkekleri sık sık Elmas'a yardım teklif etseler de o, bunları reddeder. Köylünün ikiyüzlü karakterini bilen Elmas, kimseden yardım almadan, kimseye borçlanmamaya özen göstererek kendi başına mücadele eder. Kadınların önerilerine ve ağzını aramalarına da izin vermez. Kendi bildiği gibi, onurlu bir yaşam sürerek çocuğunu yetiştirmeye çalışır. Tarlasının suyunu kesmeye çalışan kötü komşuları ile mücadele eder.

Çalışkan ve azimli Kocasının ölümünden sonra çocuğuyla yalnız başına kalan Elmas, köydeki yaşamına kaldığı yerden devam edebilmek için var gücüyle çalışır. Çevredeki başarısızlıklarını söyleseler de o, tarlasını tek başına işler, çapalar, ilaçlar. Tekrar eden sahnelerde Elmas'ın bu mücadelesi ve çalışkanlığı görülür. Gündüzleri tarladaki çabası kocasının borçlarını ödemeye yetmeyince, geceleri köyün erkekleri ile birlikte kurbağa avına çıkar. Çevresinden gelen eleştiri ve dedikodulara aldırmandan ekmeğini kazanır.

Ali Elmas'ın eski sevdiği olan Ali, bir başka köylüyü öldürmekten dolayı uzun süredir yattığı hapisten yeni çıkmıştır. Ali, yaşamına kaldığı yerden nasıl devam edeceği konusunda ürkek endişelidir. Bir yandan da Elmas'a karşı olan hisleri yeniden canlanır.

Melankolik ve düşünceli Ali sık sık düşüncelere dalar. Gençliğinin en güzel yıllarını hapiste tüketmiştir. Yeni ve güzel bir hayatın olanaklı olup olmadığını sorgular. İlk geldiği gün annesine, “Ana, hani kafesten kurtulan kuşun uçtukça uçası gelir de uçamaz, ... işte ben öyleyim” diyerek bunu dile getirir.

Ali köyde çok az sayıda kişiyle konuşur. Kalabalığa karışmaz, sosyalleşmekten kaçınır. Yalnız başına zaman geçirir. Çoğunlukla durgun ve düşüncelidir.

Aşık Ali, hapse girmeden önce Elmas’la sevgilidir ve onunla evlenme planları yapmaktadırlar. Hapisten çıkarak köye geri dönen Ali eskiden olduğu gibi hala Elmas’a aşıktır. Annesinin baskısına rağmen Elmas’ı aklından çıkarmaz. Elmas ile yeni bir geleceğin hayali kurar. Finalde annesinin tüm itiraz ve tehditlerine karşın Elmas’a gider.

Hüseyin Elmas ve Ali’den yaşça daha genç olan Ali askerden yeni dönmüştür. O da yaşamının bir dönüm noktasındadır ve de geleceğe dair belirsizlikler onda da endişe yaratmaktadır. O ise aklını saplantılı bir biçimde Elmas’a takar.

Saplantılı Hüseyin, kendisinden yaşça büyük olan ve o zamana kadar ablası gibi gördüğü Elmas’ı arzulamaya başlar. Başlangıçta bu durumu reddeden ve çevresinin imalarına kulak tıkayan Hüseyin, Elmas’a takıntılı bir biçimde bağlanır. Bunu çevresine ve kendine açıkça itiraf edemez ama her gittiği yerde Elmas’ı takip eder. Tarlada, deniz kıyısında, düğünde, kurbağa avında, kısacası her fırsatta Elmas’ın çevresindedir. Elmas ise Hüseyin’in bu saplantısının farkında değildir. Elmas’ın kendisi ile ilgilenmediğinin farkında olan Hüseyin, ona yaklaşmak için başkaca yollara başvurur.

Bir gece sarhoş bir halde Elmas’ın kapısına gelerek karanlıkta dışarıdan bağırır. Başka zamanlarda, örneğin tarlada çalışırken ve sahilde denize girdiğinde gizlice Elmas’ı gözetler. Kurbağa avına çıktığı bir gece ise, bataklıkta Elmas’a tecavüze kalkışır. Elmas güçlüğüle kurtulur ancak saldıranın kimliğini karanlıkta anlayamaz.

Korkak Hüseyin, Elmas’a olan ilgisini gizler ve tacizlerini, Hasan gibi açıkça değil, kimseye fark ettirmeden, uzaktan, gizlice yapmaya çalışır. Hüseyin Elmas’ın dul ve kendisinden yaşça büyük olmasından olsa gerek, çevrenin tepkisinden ve alay konusu olmaktan çekinir ve duygularını ört bas eder. Elmas’la düzgün bir biçimde iletişim kuramayan Hüseyin, yaklaşma dürtüsünü tacize dönüştürür. Elmas’ı gizlilik içinde taciz eder ve keşfedildiğinde kaçarak saklanır.